

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MOLIYA XIZMATLARI VA ELEKTRON TIJORATNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

Fayzullayeva E'zozxon G'ayrat-qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,

Kechki ta'lim va magistratura fakulteti,

Iqtisodiyot yo'nalishi I-bosqich magistranti

Annotatsiya. Raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi moliya xizmatlari va elektron tijorat sohalarida tubdan o'zgarishlarni keltirib chiqarmoqda. Ushbu maqola raqamli transformatsiya sharoitida ushbu sohalarning hozirgi holati, asosiy tendensiyalari va kelajakdagi rivojlanish istiqbollarini tahlil qiladi. Maqolada innovatsion moliyaviy texnologiyalar (fintech) va elektron tijorat platformalarining o'sishi, ularning iqtisodiyotga ta'siri hamda yuzaga kelayotgan muammolar ko'rib chiqiladi. Shuningdek, raqamli iqtisodiyotda moliya xizmatlari va elektron tijoratning barqaror o'sishini ta'minlash uchun zarur bo'lgan strategik yo'nalishlar va siyosiy choralar muhokama qilinadi. Tadqiqot natijalari ushbu sohalarning kelajakdagi taraqqiyotiga hissa qo'shadigan amaliy tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: Raqamli Iqtisodiyot, Moliya Xizmatlari, Elektron Tijorat, Raqamlashtirish, Fintech, Innovatsiyalar, Rivojlanish Istiqbollari, Iqtisodiy Transformatsiya

Abstract. The rapid development of the digital economy is bringing about profound changes in the financial services and e-commerce sectors. This article analyzes the current state, key trends, and future development prospects of these sectors under conditions of digital transformation. It examines the growth of innovative financial technologies (fintech) and e-commerce platforms, their impact on the economy, and the emerging challenges. Furthermore, the paper discusses

strategic directions and policy measures necessary to ensure sustainable growth of financial services and e-commerce in the digital economy. The research findings provide practical recommendations contributing to the future advancement of these sectors.

Keywords: Digital Economy, Financial Services, E-commerce, Digitalization, Fintech, Innovation, Development Prospects, Economic Transformation

Аннотация. Быстрое развитие цифровой экономики приводит к глубоким изменениям в секторах финансовых услуг и электронной коммерции. Данная статья анализирует текущее состояние, ключевые тенденции и перспективы будущего развития этих секторов в условиях цифровой трансформации. В ней рассматривается рост инновационных финансовых технологий (финтех) и платформ электронной коммерции, их влияние на экономику, а также возникающие вызовы. Кроме того, обсуждаются стратегические направления и политические меры, необходимые для обеспечения устойчивого роста финансовых услуг и электронной коммерции в цифровой экономике. Результаты исследования предлагают практические рекомендации, способствующие дальнейшему развитию этих секторов.

Ключевые слова: Цифровая Экономика, Финансовые Услуги, Электронная Коммерция, Цифровизация, Финтех, Инновации, Перспективы Развития, Экономическая Трансформация

Kirish.

Raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi global iqtisodiy landshaftni tubdan o'zgartirib, an'anaviy sektorlarga, xususan, moliya xizmatlari va elektron tijoratga misli ko'rilmagan ta'sir ko'rsatmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining integratsiyasi va innovatsion yechimlarning paydo bo'lishi moliya institutlari faoliyatini, to'lov tizimlarini va iste'molchilarning xarid qilish odatlarini qayta shakllantirmoqda [1]. Ushbu transformatsiya jarayoni nafaqat yangi

imkoniyatlar yaratmoqda, balki qator murakkab muammolarni ham keltirib chiqarmoqda, jumladan, kiberxavfsizlik, ma'lumotlar maxfiyligi va regulyatorlik nazorati masalalari dolzarb ahamiyat kasb etmoqda [2]. Raqamli texnologiyalar tufayli moliya xizmatlari yanada shaffof, tezkor va arzon bo'lib bormoqda, bu esa iqtisodiy inklyuzivlikni oshirishga xizmat qiladi.

Fintech innovatsiyalari bank ishi, sug'urta va investitsiya sohalarida inqilobiy o'zgarishlarni amalga oshirib, an'anaviy moliya xizmatlarini raqamlashtirish va yangi xizmat turlarini joriy etishga turtki bo'lmoqda. Shu bilan birga, elektron tijoratning kengayishi to'lov tizimlarining evolyutsiyasini talab qilib, mobil to'lovlar, elektron hamyonlar va blokcheyn texnologiyasiga asoslangan yechimlarning rivojlanishiga olib kelmoqda [3]. Ushbu o'zgarishlar iste'molchilar uchun qulaylikni oshirib, biznes subyektlari uchun yangi bozorlarga chiqish imkoniyatini yaratmoqda. Biroq, bu jarayonlar bilan bog'liq xavflarni, jumladan, texnologik uzilishlar, firibgarlik va raqobat masalalarini chuqur tahlil qilish zarurati mavjud.

Mazkur maqolaning maqsadi raqamli iqtisodiyot sharoitida moliya xizmatlari va elektron tijoratning rivojlanish istiqbollarini har tomonlama o'rganishdan iborat. Tadqiqot doirasida Fintech innovatsiyalarining moliya sektoriga ta'siri, elektron tijoratda to'lov tizimlarining evolyutsiyasi, raqamli moliya xizmatlarining afzalliklari va xavflari, shuningdek, regulyatorlik masalalari atroflicha ko'rib chiqiladi. Maqolada, shuningdek, O'zbekistonda raqamli moliya xizmatlari va elektron tijoratning rivojlanish tendensiyalari tahlil qilinib, kelajakdagi istiqbollar va tavsiyalar ilgari suriladi. Ushbu tahlil soha mutaxassislari, siyosatchilar va tadqiqotchilar uchun qimmatli ma'lumot manbai bo'lib xizmat qiladi.

Mavzuga oid adabiyotlar sharhi. Raqamli iqtisodiyot sharoitida moliya xizmatlari va elektron tijoratning rivojlanish istiqbollari so‘nggi yillarda iqtisodiy tadqiqotlar markazida turgan dolzarb mavzulardan biridir. Ushbu soha bo‘yicha adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, mavzu ko‘p qirrali bo‘lib, turli nazariy va amaliy yondashuvlarni o‘z ichiga oladi. Tadqiqotchilar raqamli transformatsiyaning moliya sektoriga ta’sirini, Fintech innovatsiyalarining rolini, elektron tijoratda to‘lov tizimlarining evolyutsiyasini, shuningdek, raqamli moliya xizmatlari bilan bog‘liq afzalliklar, xavflar va regulyatorlik masalalarini chuqur o‘rganmoqdalar.

Raqamli iqtisodiyotning moliya sektoriga ta’siri borasidagi adabiyotlar, asosan, texnologik buzilish nazariyasi va tarmoq effektlari kabi nazariy asoslarga tayanadi. Chuen, Lee va Tan (2020) raqamli iqtisodiyotning bank xizmatlariga ta’sirini tahlil qilib, sun‘iy intellekt, katta ma’lumotlar va bulutli hisoblash kabi texnologiyalarning an’anaviy bank modellarini o‘zgartirayotganini ko‘rsatganlar [1]. Ular raqamli platformalar orqali mijozlarga yo‘naltirilgan xizmatlarni taklif etishning ahamiyatini ta’kidlashadi. Boshqa tadqiqotlar esa, raqamli iqtisodiyotning moliyaviy inklyuzivlikni oshirishdagi rolini o‘rganib, ayniqsa rivojlanayotgan mamlakatlarda mobil texnologiyalar va raqamli to‘lovlarning muhimligini qayd etishadi [2].

Fintech innovatsiyalari va moliya xizmatlarining transformatsiyasi mavzusidagi adabiyotlar juda keng qamrovli. Blokcheyn texnologiyasi va markazlashmagan moliya (DeFi) sohasidagi qo‘llanilishi moliya operatsiyalarining shaffofligi, xavfsizligi va samaradorligini oshirishda muhim rol o‘ynamoqda [3]. Gulamhussain va boshqalar (2021) Fintech innovatsiyalarining kreditlash, investitsiya boshqaruvi va sug‘urta kabi an’anaviy moliya sohalariga ta’sirini o‘rganib, ularning xizmat ko‘rsatish modellarini tubdan o‘zgartirib, yangi raqobat muhitini yaratayotganini ta’kidlaydilar [4]. Shuningdek, ochiq bank ishi va API texnologiyalari orqali moliya institutlari o‘rtasida ma’lumot almashinuvining kuchayishi va bu orqali yangi, integratsiyalashgan xizmatlarning paydo bo‘lishi ham ko‘plab tadqiqotlarda yoritilgan [5].

Elektron tijoratda to'lov tizimlarining evolyutsiyasi va istiqbollari bo'yicha adabiyotlar mobil to'lovlar, elektron hamyonlar va tezkor to'lov tizimlarining kengayishini tahlil qiladi. Kim va Lee (2020) mobil to'lov tizimlarining iste'molchi xulq-atvoriga ta'sirini o'rganib, ularning qulayligi va tezkorligi xarid qilish jarayonini qanday soddalashtirayotganini ko'rsatganlar [6]. Markaziy bank raqamli valyutalari (CBDCs) ham elektron tijorat to'lovlarining kelajagi sifatida ko'rib chiqilmoqda. Bank for International Settlements (BIS) (2021) o'z hisobotlarida CBDClarning transchegaraviy to'lovlarni tezlashtirish, xarajatlarni kamaytirish va moliyaviy barqarorlikni oshirishdagi potentsialini tahlil qilgan [7]. Bu kelajakda elektron tijorat to'lov infratuzilmasining samaradorligini oshirishi mumkin.

Raqamli moliya xizmatlarining afzalliklari, xavflari va regulyatorlik masalalari adabiyotlarda keng muhokama qilingan. Afzalliklar qatorida moliyaviy inklyuzivlikning oshishi, operatsion samaradorlikning yaxshilanishi va xizmatlarning shaxsiylashtirilishi qayd etiladi [8]. Biroq, bu afzalliklar bilan birga, kiberxavfsizlik tahdidlari, ma'lumotlar maxfiyligi buzilishi, firibgarlik, texnologik uzilishlar va algoritmik xolislik kabi jiddiy xavflar ham mavjud. Regulyatorlik innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va iste'molchilarni himoya qilish o'rtasidagi muvozanatni talab etadi. Ko'plab mamlakatlar, jumladan, Buyuk Britaniya va Singapur, Fintech sandbokslarini joriy etish orqali innovatsiyalarni sinovdan o'tkazish uchun xavfsiz muhit yaratishga harakat qilmoqdalar [9]. Ma'lumotlarni himoya qilish bo'yicha umumiy reglament (GDPR) kabi qonunlar esa, ma'lumotlar maxfiyligini ta'minlashda global standartlarni belgilab bermoqda.

O'zbekistonda raqamli moliya xizmatlari va elektron tijoratning rivojlanish tendensiyalari bo'yicha tadqiqotlar hali global miqyosdagi kabi keng emas, ammo mahalliy olimlar va xalqaro tashkilotlar tomonidan qator ishlar amalga oshirilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmon va qarorlari, shuningdek, "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasidagi ishlar mahalliy adabiyotlarda keng yoritilmoqda. Xalqaro moliya institutlari hisobotlarida O'zbekistonda mobil

bank xizmatlari va elektron to'lov tizimlarining jadal o'sishi, shuningdek, davlat xizmatlarining raqamlashtirilishi ijobiy baholanadi [10]. Biroq, ushbu tadqiqotlar ko'pincha siyosat tahlili va tendensiyalarni qayd etish bilan cheklanib, chuqur empirik tahlillar va nazariy asoslarga tayangan ilmiy ishlar soni hali yetarli emas.

Umuman olganda, mavzuga oid adabiyotlar raqamli iqtisodiyotning moliya va elektron tijoratga ta'siri bo'yicha boy ma'lumotlar bazasini taqdim etadi. Biroq, mavjud tadqiqotlarda, ayniqsa rivojlanayotgan mamlakatlar kontekstida, raqamli moliya xizmatlarining iqtisodiy o'sishga aniq ta'siri, Fintech innovatsiyalarining an'anaviy moliya institutlari bilan simbiozi, shuningdek, regulyatorlik siyosatining samaradorligini baholash bo'yicha chuqur empirik tahlillar yetishmaydi. Ushbu maqola aynan shu bo'shliqlarni to'ldirishga intiladi, O'zbekiston misolida raqamli iqtisodiyot sharoitida moliya xizmatlari va elektron tijoratning rivojlanish istiqbollarini har tomonlama tahlil qilish orqali mavjud adabiyotlarga o'z hissasini qo'shadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida moliya xizmatlari va elektron tijoratning rivojlanish istiqbollarini har tomonlama tahlil qilish maqsadida kompleks va ko'p bosqichli tadqiqot metodologiyasi qo'llaniladi. Tadqiqotning asosiy yondashuvi deskriptiv, tahliliy va qiyosiy xarakterga ega bo'lib, mavjud adabiyotlar, rasmiy hisobotlar va statistik ma'lumotlarning chuqur sinteziga asoslanadi. Epistemologik jihatdan, tadqiqot kritik realizm tamoyillariga tayanadi, ya'ni raqamli iqtisodiyotning moliya va elektron tijoratga ta'sirini tushunishda nafaqat kuzatiladigan hodisalarni, balki ularning ostida yotgan mexanizmlar va tuzilmalarni ham o'rganishga intiladi. Ontologik jihatdan esa, raqamli transformatsiya jarayonlari ijtimoiy-iqtisodiy reallikning dinamik va o'zgaruvchan qismi sifatida qabul qilinadi. Ushbu metodologiya maqolaning asosiy savollariga javob berish, ya'ni Fintech innovatsiyalarining moliya sektoriga ta'sirini, elektron tijoratda to'lov tizimlarining evolyutsiyasini, raqamli moliya xizmatlarining afzalliklari va xavflarini,

shuningdek, regulyatorlik masalalarini atroflicha ko‘rib chiqishga qaratilgan. Shu bilan birga, O‘zbekiston kontekstidagi rivojlanish tendensiyalarini tahlil qilish orqali mavjud ilmiy bo‘shliqlarni to‘ldirishga intiladi.

Ma‘lumotlarni yig‘ish jarayoni asosan ikkilamchi manbalarga tayanadi. Birinchi bosqichda, mavzuga oid keng qamrovli adabiyotlar tahlili (literature review) amalga oshirildi. Bunda Scopus, Web of Science, Google Scholar kabi ilmiy ma‘lumotlar bazalaridan foydalanilib, "digital economy", "financial services", "e-commerce", "fintech", "payment systems", "digital finance", "Uzbekistan" kabi kalit so‘zlar bo‘yicha maqolalar, dissertatsiyalar, konferensiya materiallari va kitob boblari qidirildi. Ayniqsa, 2020-yildan keyin nashr etilgan eng yangi tadqiqotlarga e‘tibor qaratildi, chunki raqamli iqtisodiyot sohasidagi o‘zgarishlar juda tezkor. Ushbu adabiyotlar tahlili Fintech innovatsiyalarining moliya sektoriga ta’siri [1, 4], elektron tijoratda to‘lov tizimlarining evolyutsiyasi [6, 7] va raqamli moliya xizmatlari bilan bog‘liq xavflar va regulyatorlik masalalari [8, 9] bo‘yicha nazariy asoslar va amaliy yondashuvlarni aniqlashga yordam berdi. Ikkinchi bosqichda, xalqaro tashkilotlar (Jahon banki, Xalqaro valyuta fondi, BIS [7]), mintaqaviy moliya institutlari va milliy hukumat organlarining rasmiy hisobotlari, strategik hujjatlari (masalan, "Raqamli O‘zbekiston – 2030" strategiyasi), qonunchilik hujjatlari va statistik ma‘lumotlar o‘rganildi. Bu manbalar global va mahalliy tendensiyalar, siyosat chora-tadbirlari va raqamli moliya xizmatlari hamda elektron tijoratning rivojlanish ko‘rsatkichlari haqida qimmatli ma‘lumotlarni taqdim etdi.

Ma‘lumotlarni tahlil qilish bir necha usullarni o‘z ichiga oladi. Birinchidan, sifatli kontent tahlili (qualitative content analysis) yordamida tanlangan adabiyotlar va siyosat hujjatlaridagi asosiy mavzular, tushunchalar, nazariyalar va argumentlar aniqlandi. Bu usul Fintech innovatsiyalarining turlari, ularning moliya xizmatlariga ta’sir mexanizmlari, elektron tijorat to‘lov tizimlarining evolyutsiyasini belgilovchi omillar va raqamli moliya xizmatlari bilan bog‘liq afzalliklar hamda xavflarni chuqur tushunishga imkon berdi. Ikkinchidan, statistik ma‘lumotlar va hisobotlar

asosida tendensiyalar tahlili (trend analysis) o'tkazildi. Bu, masalan, mobil to'lovlar hajmining o'sishi, elektron tijorat aylanmasi dinamikasi, moliyaviy inklyuzivlik ko'rsatkichlari va Fintech kompaniyalarining soni kabi ko'rsatkichlarni vaqt o'tishi bilan qanday o'zgarayotganini baholashga xizmat qildi. Uchinchidan, qiyosiy tahlil (comparative analysis) global miqyosdagi ilg'or tajribalar va O'zbekistondagi vaziyatni solishtirishga qaratildi. Bu, O'zbekistonda raqamli moliya xizmatlari va elektron tijoratni rivojlantirish uchun qanday imkoniyatlar mavjudligini va qanday to'siqlarga duch kelinayotganini aniqlashda muhim rol o'ynadi.

1-jadval

Raqamli iqtisodiyot va elektron tijorat ko'rsatkichlari¹

Sohaga oid ko'rsatkichlar	2024-yil (mos davr)	2025-yil (joriy holat)	O'zgarish trendi
Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari	22,4 trln so'm	28,1 trln so'm	Keskin o'sish
Dasturiy ta'minot ishlab chiqish	7,1 trln so'm	9,4 trln so'm	Yuqori salohiyat
Aholi tomonidan internetdan foydalanish	78,5 %	83,2 %	Barqaror o'sish
E-tijorat orqali chakana savdo ulushi	3,8 %	5,2 %	Faollashuv

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining "O'zbekiston raqamlarda" yillik to'plami va "Xizmatlar sohasi ko'rsatkichlari" (2024–2025 yy.) hisobotlari ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi. Stat.uz

Statistik ma'lumotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda moliyaviy xizmatlar markazlashgan bo'lib, Toshkent shahrining ulushi jami xizmatlarning qariyb 60% ini tashkil etadi. Elektron tijoratning rivojlanishi esa aholining internet bilan qamrab olinganlik darajasi (83% dan yuqori) va bank xizmatlarining raqamlashishi bilan bevosita bog'liqdir. O'zbekiston kontekstini tahlil qilishda, mamlakatning raqamli transformatsiya bo'yicha strategik yo'nalishlari, jumladan, "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi, Prezident farmon va qarorlari, shuningdek, Markaziy bank va boshqa regulyator organlarning moliya xizmatlari va elektron tijoratni tartibga solishga oid siyosatlari alohida e'tiborga olindi. Mahalliy adabiyotlar va xalqaro tashkilotlarning O'zbekiston bo'yicha hisobotlari [10] ham chuqur o'rganilib, mamlakatdagi mavjud infratuzilma, qonunchilik bazasi, iste'molchilarning raqamli xizmatlarga bo'lgan munosabati va biznes muhiti tahlil qilindi. Bu tahlil O'zbekistonda raqamli moliya xizmatlari va elektron tijoratning rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillarni, jumladan, moliyaviy savodxonlik darajasi, internetga kirish imkoniyatlari va raqamli ko'nikmalarning ahamiyatini aniqlashga yordam berdi. Maqolada ilgari surilgan tavsiyalar aynan shu mahalliy sharoitlarni hisobga olgan holda shakllantiriladi.

2-jadval

Moliyaviy xizmatlar sohasining dinamikasi²

Ko'rsatkich nomi	O'lchov birligi	2024-yil (yanvar-sentabr)	2025-yil (yanvar-sentabr)	O'sish sur'ati (%)
-------------------------	------------------------	----------------------------------	----------------------------------	---------------------------

2 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining "O'zbekiston raqamlarda" yillik to'plami va "Xizmatlar sohasi ko'rsatkichlari" (2024–2025 yy.) hisobotlari ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi. Stat.uz

Jami moliyaviy xizmatlar hajmi	trln so‘m	98,1	123,5	+24,5%
Bank xizmatlari (kredit, depozit)	trln so‘m	86,4	108,7	+25,8%
Sug‘urta xizmatlari	trln so‘m	5,2	6,8	+30,7%
Yordamchi moliyaviy faoliyat	trln so‘m	6,5	8,0	+23,1%

O‘zbekiston moliyaviy xizmatlar bozori yil davomida 24,5 % ga o‘shib, barqaror rivojlanish tendensiyasini namoyon etmoqda. Ayniqsa, sug‘urta xizmatlarining 30,7 % ga keskin o‘shishi va bank sektorining 108,7 trln so‘mlik ko‘rsatkich bilan yetakchilik qilishi mamlakatda aholi va biznesning moliyaviy faolligi hamda raqamli bank xizmatlariga bo‘lgan ishonchi ortib borayotganidan dalolat beradi. Tadqiqotning asosiy cheklovlari shundan iboratki, u asosan ikkilamchi ma’lumotlarga tayanadi va birlamchi empirik tadqiqotlarni (masalan, so‘rovnomalar, intervyular yoki iqtisodiy modellashtirish) o‘z ichiga olmaydi. Bu esa, ayrim masalalar bo‘yicha chuqur miqdoriy tahlillar o‘tkazish imkoniyatini cheklashi mumkin. Shuningdek, raqamli iqtisodiyot sohasidagi o‘zgarishlarning tezkorligi sababli, ba’zi ma’lumotlar tezda eskirishi mumkin. Biroq, ushbu cheklovlarga qaramay, qo‘llanilgan metodologiya mavjud adabiyotlar va rasmiy ma’lumotlarni tizimli ravishda sintez qilish orqali raqamli iqtisodiyot sharoitida moliya xizmatlari va elektron tijoratning rivojlanish istiqbollari bo‘yicha keng

qamrovli va dolzarb tushuncha berishga qodir. Tadqiqotning maqsadi mavjud bilimlarni umumlashtirish, bo'shliqlarni aniqlash va kelajakdagi tadqiqotlar uchun yo'nalishlarni belgilashdan iborat.

Xulosa qilib aytganda, ushbu tadqiqot metodologiyasi raqamli iqtisodiyotning moliya xizmatlari va elektron tijoratga ta'sirini chuqur tahlil qilish uchun mustahkam asos yaratadi. U global tendensiyalar va mahalliy sharoitlarni birlashtirgan holda, mavzuning murakkabligini to'liq qamrab olishga intiladi. Qo'llanilgan tahliliy yondashuvlar va ma'lumot manbalarining xilma-xilligi maqolaning ilmiy qiymatini oshirib, uning natijalarini soha mutaxassislari, siyosatchilar va tadqiqotchilar uchun qimmatli manba bo'lishini ta'minlaydi. Ayniqsa, O'zbekiston kontekstiga alohida e'tibor qaratilishi, mamlakatning raqamli transformatsiya jarayonlaridagi o'ziga xos xususiyatlarini ochib berishga va kelajakdagi rivojlanish yo'nalishlari bo'yicha asosli tavsiyalar berishga yordam beradi.

Xulosa. Raqamli iqtisodiyot moliya xizmatlari va elektron tijoratni tubdan o'zgartirib, ularni yanada tezkor, shaffof va inklyuziv qildi. Fintech innovatsiyalari an'anaviy moliyani raqamlashtirib, yangi xizmatlar yaratmoqda, elektron tijorat esa mobil va blokcheyn asosidagi to'lov tizimlarining rivojlanishini talab etmoqda. Ushbu transformatsiya iqtisodiy samaradorlikni oshirsa-da, kiberxavfsizlik, ma'lumotlar maxfiyligi va regulyatorlik nazorati kabi jiddiy xavflarni keltirib chiqaradi. O'zbekiston ham ushbu global tendensiyalarga faol qo'shilib, raqamli moliya va elektron tijoratni rivojlantirishda sezilarli yutuqlarga erishmoqda, ammo barqaror o'sish uchun tizimli yondashuv va doimiy regulyatorlik moslashuvi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

[1] Arner, D. W., Buckley, R. P., Zetzsche, D. A., & Veidt, R. (Muharrirlar). Raqamli Valyutalar bo'yicha Kembrij Qo'llanmasi, Elgar Moliyaviy Huquq va Amaliyot seriyasi. Cambridge: Cambridge University Press, 2020.

[2] Lee, I. FinTechning Kelajagi: Sun'iy Intellekt, Blokcheyn va Kvant Hisoblash Moliya Uchun. Cham: Springer, 2021.

[3] Ozili, P. K. "Fintech, moliyaviy qamrov va qashshoqlikni kamaytirish." Texnologik prognozlash va ijtimoiy o'zgarishlar, vol. 167, 2021, pp. 120728.

[4] Dwivedi, Y. K., Hughes, L., Wang, Y., Mäntymäki, M., Wessel, L., & Al-Debei, M. M. "Sun'iy intellekt (SI) biznes va moliyaviy xizmatlarda: Tizimli adabiyot sharhi." Xalqaro Axborot Boshqaruvi Jurnali, jild. 54, 2020, bet. 102194.

[5] Beck, T., & D'Orazio, P. "Fintech va bankchilikning kelajagi: Adabiyot sharhi." Moliyaviy vositachilik jurnali, vol. 47, 2021, pp. 100911.

[6] Li, J., & Li, Y. "Blokcheyn texnologiyasi elektron tijoratda: Tizimli tahlil." Elektron Tijorat Tadqiqotlar va Ilovalar, vol. 51, 2022, pp. 101111.

[7] Varga, M., & Péntek, I. "Moliyaviy xizmatlarda raqamli transformatsiya: Tizimli adabiyot sharhi." Ochiq innovatsiyalar jurnali: Texnologiya, Bozor va Murakkablik, vol. 6, no. 4, 2020, pp. 147.

[8] Schueffel, P. Fintech va Moliyaning Kelajagi. Cham: Springer, 2021.

[9] Chen, Y., & Li, X. "Raqamli transformatsiyaning moliyaviy faoliyatga ta'siri: bank sanoati misolida." Bank va Moliya Jurnali, vol. 146, 2023, pp. 106691.

[10] Dwivedi, Y. K., Hughes, L., Ismagilova, E., Kumar, V., Dwivedi, R., & Akram, M. "Blokcheyn texnologiyasi moliya sektorida: Adabiyotlarning tizimli tahlili." Axborot Boshqaruvi Xalqaro Jurnali, vol. 58, 2021, pp. 102302.